

การผลิตรายการโทรทัศน์ของภาคประชาชน กรณีศึกษารายการทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง

อภิญา จันทราภรณ์¹ และอุษณีย์ ศิริสุนทรไพบุลย์^{2*}

บทคัดย่อ

ทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง เกิดขึ้นจากการรวมตัวขององค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคประชาชน และสถาบันการศึกษาในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต ดำเนินงานทดลองออกอากาศรายการโทรทัศน์ที่สนองต่อความต้องการของชุมชนอันดามันเป็นการเปลี่ยนบทบาทภาคประชาชนจากผู้รับสารมาเป็นผู้ส่งสาร ท่ามกลางความท้าทายว่าประชาชนทั่วไปจะผลิตรายการโทรทัศน์ด้วยตนเองอย่างไร และหากเป็นสถานีโทรทัศน์ชุมชนจะปรับเปลี่ยนการผลิตรายการโทรทัศน์อย่างไรให้สอดคล้องกับชุมชน ดังนั้นการศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวคิดการดำเนินงานของสถานีทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง และ (2) ศึกษากระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ รวมถึง (3) ศึกษาเนื้อหาที่ผู้รับสารให้ความสนใจ วิธีการศึกษาประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกของเพจเฟซบุ๊กทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง ผลการศึกษาพบว่า (1) ทีวีชุมชนอันดามันมั่นคงเกิดขึ้นจากแนวคิดที่ต้องการให้มีสถานีโทรทัศน์ที่นำเสนอเนื้อหาในท้องถิ่นของตนเอง เช่น เรื่องการดูแลสุขภาพธรรมชาติ การแจ้งเตือนภัย โดยชุมชนเป็นเจ้าของสื่อ ดำเนินการโดยชุมชน และนำเสนอต่อคนในชุมชนเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก ผลิตรายการโดยใช้เครื่องมือหลักคือสมาร์ตโฟน ออกอากาศผ่านเพจเฟซบุ๊กทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง ออกอากาศรายการสด (Live) เป็นประจำทุกวันพุธ-วันศุกร์ ระหว่างเวลา 14.00-16.00 น. โดยประมาณ และหมุนเวียนการออกอากาศจากจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ (2) กระบวนการผลิตรายการ แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ได้แก่ ขั้นตอนก่อนผลิตรายการซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก ขั้นตอนการผลิต และหลังการผลิตรายการ (3) เนื้อหารายการที่มีผู้รับสารให้ความสนใจ คือ การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การดำเนินการทีวีชุมชน การถ่ายทอดสดกิจกรรมในชุมชน และการนำเสนอประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อันดามัน

คำสำคัญ: โทรทัศน์ชุมชน การผลิตรายการโทรทัศน์ ทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง

¹ บัณฑิต, หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ภูเก็ต 83000

² ผศ.ดร., หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ภูเก็ต 83000

¹ Bachelor's degree graduate, Communication Arts program, Faculty of Management Science, Phuket Rajabhat University, Phuket, 83000, Thailand

² Assist. Dr., Communication Arts Program, Faculty of Management Science, Phuket Rajabhat University, Phuket, 83000, Thailand

Community Television Program Production Process, Case Study of Secure Andaman Community TV

Apinya Chantrarakarn¹ and Ausanee Sirisuntornpaiboon^{2*}

Abstract

Secure Andaman Community TV was established from the integration of non-governmental organizations, people organizations and educational institutions in Krabi, Phang-Nga, and Phuket. This community television station broadcasted varieties of programs involved with the Andaman community. And it was important as the media that changed the audience to broadcasters. Anyway, there is the question of whether people in the community can produce TV programs and how to adapt the television production process for the community. The purposes of this research were to explore (1) the community television station operating concept, (2) community television program production process, and (3) content that the audience was interested in. This research used mixed methods, including documentary analysis, semi-structured interviews, and Facebook insight data analysis. The results were as follows (1) Secure Andaman Community TV operating concept was community must be the media owner, operated by the community and for the audience in the community. The smartphone is the main device used for television program production. Secure Andaman Community TV did the live broadcast programs from 2 p.m. – 4 p.m. every Wednesday to Friday, on-air from Phuket, Phang-Nga, and Krabi station. (2) Television program production divided into 3 stages: pre-production which was the important stage, production, and post-production. (3) Content which the audience interested were knowledge and experience about community television operation, live broadcast about communities' activities, and environment problem in Andaman's area.

Keywords: Community Television, Television program production process, Secure Andaman Community TV

บทนำ

โทรทัศน์ชุมชนถือเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ของสังคมไทย เนื่องจากที่ผ่านมามีการดำเนินกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทยส่วนใหญ่ดำเนินกิจการในลักษณะช่องรายการบริการธุรกิจ ประชาชนทั่วไปมีบทบาทเป็นผู้รับสาร สำนักกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล (2561) ได้นิยามว่าโทรทัศน์ชุมชน (Community Television) เป็นกิจการโทรทัศน์ที่กระจายสัญญาณครอบคลุมเฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง ไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ ประชาชนจะมีบทบาทเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยชุมชนเป็นเจ้าของสถานี่ควบคุม และดำเนินการโดยชุมชนเอง เน้นการนำเสนอเนื้อหาสาระของชุมชนเอง ดำเนินการโดยไม่มุ่งเน้นผลกำไร และโดยทั่วไปเป็นการดำเนินงานแบบสมัครใจ โดยมีอาสาสมัครจากชุมชนเป็นผู้ผลิตเนื้อหารายการ [1] ดังนั้นความโดดเด่นประการสำคัญของโทรทัศน์ชุมชนคือ การมีส่วนร่วมของประชาชน

โทรทัศน์ชุมชนมีความสำคัญในฐานะเป็นพื้นที่หรือช่องทางในการสื่อสารของชุมชน ที่คนในชุมชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การกำหนดนโยบาย กำหนดเนื้อหาและรูปแบบรายการ การเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตรายการ เน้นการนำเสนอเรื่องราวในท้องถิ่นที่แตกต่างจากโทรทัศน์ส่วนกลาง เพื่อขับเคลื่อนประเด็นสำคัญของท้องถิ่นสู่การเปลี่ยนแปลง โดยใช้ภาษาและวัฒนธรรมของท้องถิ่นในศูนย์กลาง ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับพลเมือง ภายใต้สังคมแบบประชาธิปไตย (ภัทรา บุรารักษ์, 2555) [2]

ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้เห็นว่าการกระจายโอกาสให้ภาคประชาชนมีสิทธิในการใช้ประโยชน์คลื่นความถี่วิทยุโทรทัศน์มีความสำคัญ จึงได้กำหนดวางแผนให้มีโทรทัศน์ชุมชนเป็นช่องรายการประเภทหนึ่งในโครงสร้างกิจการโทรทัศน์ดิจิทัลไทย ซึ่งโครงสร้างดังกล่าวกำหนดให้มีผู้ให้บริการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล 3 ประเภทหลัก และมีช่องรายการรวม 48 ช่อง แบ่งออกเป็นช่องรายการบริการสาธารณะจำนวน 12 ช่อง ช่องรายการบริการชุมชนจำนวน 12 ช่อง และช่องรายการบริการธุรกิจจำนวน 24 ช่อง [1] อย่างไรก็ตามในขณะนี้ สำนักงาน กสทช. ได้จัดสรรคลื่นความถี่สำหรับช่องรายการบริการสาธารณะและบริการธุรกิจส่วนหนึ่ง ไปให้องค์กรสาธารณะ ภาครัฐ และเอกชนต่างๆ แล้ว ยังเหลือเพียงช่องรายการบริการชุมชน ที่ยังไม่มี การจัดสรรคลื่นความถี่ให้แก่หน่วยงานใด การกระจายสิทธิให้ประชาชนได้เป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารของสื่อโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อที่มีศักยภาพในการกระจายข่าวสารถึงคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว เป็นเรื่องดี แต่ก็มีข้อขัดข้องในการดำเนินการ

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ชุมชนได้ทดลองดำเนินการสถานีโทรทัศน์ชุมชน ในช่วงเดือนมีนาคม 2560 – มีนาคม 2562 กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ (กทปส.) จึงได้จัดโครงการพัฒนาต้นแบบสถานีโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนขึ้น ซึ่งทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง เป็นสถานีโทรทัศน์ชุมชนหนึ่งที่ได้รับการสนับสนุน

ทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง เกิดขึ้นจากการรวมตัวขององค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคประชาชน และสถาบันการศึกษาในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต เช่น มูลนิธิริชชีไทย ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงบ้านบางใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต วิทยาลัยชุมชนพังงา ดำเนินงานทดลองออกอากาศรายการโทรทัศน์ที่สนองต่อความต้องการของชุมชนอันดามัน โดยกลุ่มองค์กรเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือ ต้องการให้พื้นที่อันดามันมีสถานีโทรทัศน์ของตนเอง เนื่องจากพื้นที่มีภาษา ศิลปวัฒนธรรม ประเด็นปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเกิดภัยพิบัติต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ แต่สื่อส่วนกลางไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม กลุ่มองค์กรที่จัดตั้งทีวีชุมชนอันดามันมั่นคงนี้ ไม่ใช่แค่สื่อสารมวลชนมืออาชีพมาก่อน การทดลองดำเนินงานสถานีโทรทัศน์ชุมชนในนามทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง จึงมีความสำคัญในฐานะเป็นต้นแบบให้แก่ภาคประชาชนอื่นๆ ที่สนใจงานโทรทัศน์ชุมชนศึกษาเรียนรู้การดำเนินงาน รวมถึงสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านการสื่อสารในท้องถิ่น ซึ่งจะมีส่วนสนับสนุนนักศึกษาในพื้นที่ของตนเองได้เข้าใจกระบวนการทำงานโทรทัศน์ชุมชน

ในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาแนวคิดการดำเนินงานของสถานีทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง และศึกษากระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเนื้อหารายการที่ผู้รับสารให้ความสนใจ ซึ่งผู้วิจัยมีคำถามว่าแนวคิดการดำเนินงานโทรทัศน์ชุมชนของทีวีชุมชนอันดามันมั่นคงเป็นอย่างไร กระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชน ตั้งแต่ก่อนการผลิต ระหว่างผลิต และหลังการผลิต เป็นอย่างไร และเมื่อเผยแพร่รายการโทรทัศน์ที่ผลิตโดยประชาชนออกไปแล้ว เนื้อหารายการแบบไหนที่ประชาชนผู้รับสารของโทรทัศน์ชุมชนต้องการหรือให้ความสนใจ

วิธีดำเนินการ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวคิดการดำเนินงานของสถานีทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง (2) ศึกษากระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ และ (3) ศึกษาเนื้อหาที่ผู้รับสารให้ความสนใจ โดยเป็นการศึกษาในช่วงพฤศจิกายน 2560-กุมภาพันธ์ 2561 ซึ่งเป็นช่วงที่ทีวีชุมชนอันดามันมั่นคงอยู่ระหว่างได้รับการสนับสนุนจาก กองทุน กทปส.ให้ดำเนินงานจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิธีการศึกษาประกอบด้วย 3 วิธีการ ดังนี้

(1) การศึกษาเอกสาร รายงานการดำเนินงานโครงการ และคู่มือการปฏิบัติงานผลิตรายการของทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง
(2) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีการการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานสถานีทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง ศูนย์กระบี่ พังงา และภูเก็ต ได้แก่ หัวหน้าโครงการ คณะกรรมการ และผู้ดำเนินงานทีวีชุมชนอันดามันมั่นคงศูนย์กระบี่ ภูเก็ต และพังงา รวม 6 คน

(3) การวิเคราะห์เนื้อหาของเพจเฟซบุ๊กทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง เพื่อศึกษาประเภทเนื้อหาที่ผู้รับสารให้ความสนใจ โดยนำข้อมูลจากข้อมูลเชิงลึก (Insight Data) เพจเฟซบุ๊กทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2560 – 28 กุมภาพันธ์ 2561 บันทึกหัวข้อโพสต์ที่มีจำนวนเวลาในการรับชมมากที่สุด 10 อันดับ แล้วศึกษาว่าเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นอะไรที่ทำให้ผู้สนใจติดตาม

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยอธิบายผลการศึกษายกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. แนวคิดการดำเนินงานทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง ทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง เกิดขึ้นจากการรวมตัวขององค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคประชาชน และสถาบันการศึกษาในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต โดยมีองค์กรตั้งต้น ได้แก่ มูลนิธิรักษีสันติภาพ มูลนิธิอันดามัน จังหวัดกระบี่ ชมรมกัญชากัญญา วิทยาลัยชุมชน จังหวัดพังงา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต และไทยพีบีเอส ในฐานะองค์กรพี่เลี้ยง หลังจากดำเนินการไปได้ระยะหนึ่งมีองค์กรที่ร่วมดำเนินการเพิ่มเติมขึ้นอีก เช่น คาร์มินฟาร์มบ้านบางใหญ่ ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนเกาะคอเขา วัดสวนวาง จังหวัดพังงา

หน่วยงานเหล่านี้มีความพยายามร่วมกันที่จะแสวงหารูปแบบและแนวทางในการดำเนินการทีวีชุมชนต้นแบบ เพื่อให้เกิดการสื่อสารแนวระนาบระหว่างชุมชนต่างๆ ในพื้นที่อันดามัน เป็นการสื่อสารที่สอดคล้องกับบริบทหรือสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ โดยประเด็นที่ให้ความสนใจ เช่น การเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อม การเกิดภัยพิบัติ ความหลากหลายทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และชาติพันธุ์ ซึ่งการดำเนินการนี้จะอยู่บนพื้นฐานเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วมในฐานะเจ้าของสื่อ บริหารจัดการ ผลิตรายการ และเป็นผู้รับสาร [3]

จากแนวคิดการดำเนินงานข้างต้น กลุ่มผู้ก่อตั้งทีวีชุมชนอันดามันมั่นคงได้สะท้อนสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวคิดที่ออกแบบไว้ โดยเลือกใช้สมาร์ทโฟนเป็นเทคโนโลยีหลักในการผลิตรายการโทรทัศน์ ตั้งแต่ถ่ายทำ ตัดต่อ และเผยแพร่เนื้อหา รายการโทรทัศน์ เนื่องจากเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ประชาชนทั่วไปใช้กันอย่างแพร่หลาย นอกจากนี้ผู้ผลิตบางรายที่มีทักษะและมีกล้อง DSLR ก็ผลิตรายการด้วยการใช้อุปกรณ์ดังกล่าว ส่วนช่องทางการเผยแพร่รายการคือ เฟซบุ๊ก เพจทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง เนื่องจากเป็นแพลตฟอร์มที่ประชาชนทั่วไปนิยมใช้ และไม่ค่าใช้จ่ายในการใช้สื่อ ทั้งนี้ในช่วงที่ศึกษาวิจัย ทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง ออกอากาศรายการสด (Live) เป็นประจำทุกวันพุธ-วันศุกร์ ระหว่างเวลา 14.00-16.00 น. โดยประมาณ และหมุนเวียนการออกอากาศจาก ศูนย์ภูเก็ต พังงา และกระบี่

ในระยะเริ่มต้นทีวีชุมชนอันดามันมั่นคงได้ดำเนินการเผยแพร่แนวคิดโทรทัศน์ชุมชน พร้อมจัดฝึกอบรมทักษะการผลิต รายการ ให้แก่ชุมชนที่เป็นเครือข่ายขององค์กรตั้งต้น เพื่อให้มีเนื้อหารายการจากประชาชนในพื้นที่ โดยการอบรมจะประกอบด้วย การให้ผู้เข้าร่วมการอบรมวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนตนเองหาประเด็นที่น่าสนใจ การพัฒนาทักษะการผลิตวิดีโอผ่านโทรศัพท์มือถือ และฝึกปฏิบัตินำเสนอประเด็นจากชุมชนเป็นคลิปวิดีโอสั้น

ส่วนรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา เพื่อให้มีการสื่อสารแบบแนวระนาบ จึงแบ่งศูนย์การออกอากาศรายการเป็น 3 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์ภูเก็ต พังงา และกระบี่ โดยแต่ละศูนย์ทำหน้าที่รวบรวมเนื้อหาจากเครือข่ายในพื้นที่มาออกอากาศในแต่ละสัปดาห์ รูปแบบรายการที่ผลิต เช่น การถ่ายทอดสดกิจกรรมสำคัญของชุมชน รายการรอบบ้านอันดามัน เป็นรายการปพลิเคชัน (Variety program) ที่เผยแพร่คลิปวิดีโอที่คัดสรรจากเครือข่าย รายการเพื่อนเตือนภัย รายการสนทนาเนื้อหาเกี่ยวกับการเตรียมรับมือภัยพิบัติ ต่างๆ รายการของหรรษาคล่องประสงค์ รายการสาธิตการทำอาหารจากทรัพยากรท้องถิ่น รายการอันดามันเที่ยว รายการ

ท่องเที่ยวชุมชน ทั้งนี้รูปแบบและเนื้อหารายการเหล่านี้เกิดขึ้นจากการระดมความคิดเห็นของเครือข่ายในการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน

2. กระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ การผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนของทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง เป็นกระบวนการที่มีความคล่องตัว ใช้บุคลากรน้อยกว่าการผลิตรายการของสถานีโทรทัศน์หลัก และใช้เครื่องมือผลิตรายการราคาประหยัด

บุคลากรในการผลิตรายการตลอดทั้งกระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ประกอบด้วย บุคลากรในการผลิตเนื้อหารายการจากแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีเพียงคนเดียวก็สามารถถ่ายทำและตัดต่อเป็นวีดิทัศน์ได้ ส่วนการผลิตรายการจากศูนย์การผลิตแต่ละจังหวัดจะมีบุคลากรหลักประมาณ 2-3 คน ทำหน้าที่ผสมผสานกันหลายหน้าที่ เช่น ผู้ที่ควบคุมการผลิต ทำหน้าที่เขียนบท และเป็นผู้ดำเนินรายการ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นช่างภาพ ทำหน้าที่จัดสถานที่ จัดแสง ควบคุมเสียง และควบคุมเครื่องมือตัดเลือกภาพจากกล้องต่างๆ (Switcher) พร้อมทั้งแพร่ภาพออกอากาศผ่านเฟซบุ๊ก

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตรายการ [3] แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ (1) ชุดเครื่องมือที่ประชาชนในแต่ละพื้นที่ใช้ผลิตวีดิทัศน์เพื่อส่งให้สถานีออกอากาศ ได้แก่ สมาร์ทโฟนใช้สำหรับถ่ายวีดิทัศน์และตัดต่อ โดยใช้แอปพลิเคชัน Kinemaster หรือ Imovie ขาดังกล้องหรือไมโครโฟน และหูฟังหรือสมอลทอล์กซึ่งสามารถใช้เป็นไมโครโฟนบันทึกเสียงให้มีความชัดเจน (2) ชุดเครื่องมือที่ใช้ผลิตรายการโทรทัศน์และออกอากาศของศูนย์การผลิต ประกอบด้วย สมาร์ทโฟน 2-3 เครื่อง เพื่อให้มีมุมมองที่หลากหลาย ขาดังกล้อง ตัวยึดสมาร์ทโฟนสำหรับถ่ายวีดิทัศน์ ไมโครโฟนไร้สายและแบบมีสาย เลือกใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ไอแพดและแอปพลิเคชัน Switcher Studio ใช้เพื่อควบคุมเสียง ตัดสลับภาพจากมุมมองต่างๆ ใส่ตัวอักษร และส่งสัญญาณเพื่อออกอากาศผ่านเพจเฟซบุ๊กที่ทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง หูฟังหรือสมอลทอล์กต่อเชื่อมกับไอแพด เพื่อตรวจสอบคุณภาพเสียงระหว่างการออกอากาศ นอกจากนี้หากแสงไม่เพียงพอก็จะใช้ชุดไฟแอลอีดี พร้อมขาดังไฟ ทั้งนี้ชุดเครื่องมือดังกล่าวสามารถใช้ผลิตรายการโทรทัศน์ได้ทั้งในสถานที่และนอกสถานที่

ภาพที่ 1 ซ้าย - การใช้สมาร์ตโฟนผลิตรายการทีวีชุมชน ขวา- เพจเฟซบุ๊กทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง

โดยทั่วไปกระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์จะแบ่งออกเป็น 3 ชั้น ได้แก่ กระบวนการก่อนการผลิตรายการ (Preproduction or Planning and Preparation) กระบวนการระหว่างการผลิตรายการ (Production) และกระบวนการหลังการผลิตรายการ (Post production) [4] สำหรับกระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ของทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนเช่นเดียวกัน แต่รายละเอียดการทำงานแต่ละขั้นตอนมีความแตกต่าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กระบวนการก่อนการผลิตรายการ (Preproduction or Planning and Preparation) โดยทั่วไปในขั้นตอนนี้จะประกอบด้วย การวางแผนการผลิตรายการ การค้นคว้าข้อมูล การเขียนบทรายการโทรทัศน์ การกำหนดทีมงาน สถานที่ถ่ายทำรายการ ผู้แสดง และงบประมาณ หลังจากนั้นเป็นการติดต่อประสานงาน การซุ่มก่อนการผลิตจริง

สำหรับทีวีชุมชนอันดามันมั่นคงขั้นตอนนี้ถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่จะทำให้เกิดเนื้อหารายการจากชุมชนต่างๆ สำหรับการวางแผนการผลิต คณะทำงานที่ทีวีชุมชนอันดามันมั่นคงจะมีการประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนการผลิตรายการรายไตรมาส กำหนดประเด็นที่จะออกอากาศไว้คร่าวๆ ประเด็นเหล่านี้ส่วนหนึ่งได้มาจากกลุ่มเครือข่ายของแต่ละศูนย์การผลิตที่ผ่านการอบรมการผลิตสื่อทีวีชุมชน นำเนื้อหาจากการวิเคราะห์ชุมชนมาผลิตเป็นวีดิทัศน์สั้นๆ เช่น เรื่องการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำบริเวณบ้านบางใหญ่ การอนุรักษ์ป่าชายเลน บ้านคลองประสงค์ จังหวัดกระบี่ เรื่องเวจีสีชมพู การใช้พื้นที่วัดพระนางสร้าง

ในทางที่ไม่ถูกต้อง ของกลุ่มสตรีศรีธาส ส่วนหนึ่งมาจากการหาข้อมูลว่าในช่วงเวลานั้นๆ ในชุมชนจัดกิจกรรมอะไรที่น่าสนใจบ้าง ส่วนนี้จะผลิตในรูปแบบการถ่ายทอดเหตุการณ์ เช่น การถ่ายทอดสดกิจกรรมถนนสายวัฒนธรรม ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา และเนื้อหาอีกส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากคณะทำงานพิจารณาเห็นว่าเป็นประเด็นสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชน จึงกำหนดออกมาเป็นเนื้อหารายการ เช่น การสัมภาษณ์ คุณสมนึก กรดเสื่อ เครือข่ายปกป้องกระบี่จากถ่านหิน

เมื่อมีแผนการผลิตรายการ แต่ละสัปดาห์ที่ทีมงานของศูนย์การผลิตจะรวบรวมข้อมูลและเขียนบท สำหรับบทรายการมีการปรับให้เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน โดยเป็นเพียงการเขียนถึงประเด็นเนื้อหาที่จะใช้พูดคุยหรือเล่าเรื่องราวประกอบด้วยเรื่องอะไรบ้าง ไม่เป็นบทรายการโทรทัศน์ที่มีการเขียนถึงบทบาทสำหรับการถ่ายทำ และบทเสียงที่เขียนถึงคำบรรยาย เสียงเพลง เสียงประกอบ ทั้งนี้ทีมผลิตใช้วิธีการพูดคุยเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันก่อนการผลิตเท่านั้น

ขั้นตอนการกำหนดสถานที่การถ่ายทำและผู้ร่วมรายการ เป็นการกำหนดตามเรื่องราวที่น่าสนใจในตอนนั้นๆ เนื่องจากเครื่องมือที่เลือกใช้ผลิตรายการเป็นชุดสมาร์ตโฟนทำให้มีความสะดวกในการเคลื่อนย้ายไปหาบุคคลหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องโดยใช้ทีมผลิตรายการเพียง 1-2 คน ส่วนใหญ่แล้วเป็นจึงผลิตรายการในสถานที่จริง (On location) ตามชุมชนต่างๆ ที่เป็นเจ้าของเรื่อง หลังจากนั้นก็ติดต่อประสานงานตามที่วางแผนไว้

สำหรับการกำหนดงบประมาณนั้น โดยหลักการแล้วการดำเนินงานโทรทัศน์ชุมชนเป็นการดำเนินงานแบบอาสาสมัคร และไม่มีโฆษณาในเชิงพาณิชย์ อย่างไรก็ตามในการผลิตรายการของทีวีชุมชนอันดามันมั่นคงมีค่าใช้จ่ายหลัก ได้แก่ ค่าอินเทอร์เน็ต ที่ใช้ออกอากาศรายการ และค่าเดินทาง ในส่วนนี้ทีวีชุมชนอันดามันมั่นคงได้ใช้งบประมาณสนับสนุนกับศูนย์การผลิตรายการแต่ละศูนย์ในการผลิตแต่ละครั้ง

2.2 กระบวนการระหว่างการผลิตรายการ (Production) เป็นขั้นตอนของการถ่ายทำรายการโทรทัศน์ สำหรับทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง มีการถ่ายทำรายการ 2 ลักษณะหลัก คือ

2.2.1 การถ่ายทำรายการโดยบันทึกภาพและเสียงไว้เพื่อการตัดต่อก่อนออกอากาศ ได้แก่ การถ่ายทำจากกลุ่มเครือข่ายจากพื้นที่ต่างๆ โดยใช้สมาร์ตโฟนเป็นกล้องและสมอลทอล์กเป็นไมโครโฟน การถ่ายทำรายการโดยทีมผลิตจากศูนย์การผลิตแต่ละจังหวัดจะถ่ายทำด้วยสมาร์ตโฟนเช่นเดียวกันหรือกล้อง DSLR แล้วแต่ความถนัดของทีมงาน การถ่ายทำในลักษณะนี้เป็นการถ่ายทำเพื่อเก็บภาพ (Footage) เพื่อตัดต่อให้มีความสมบูรณ์ในภายหลัง ทั้งนี้การถ่ายทำรายการส่วนใหญ่ของทีวีชุมชนอันดามันมั่นคงจะผลิตรายการในลักษณะนี้ เพื่อให้ได้ภาพที่มีความสมบูรณ์ขึ้น

2.2.2 การถ่ายทำรายการและออกอากาศสด การทำงานลักษณะนี้จะใช้ในการถ่ายทอดสด (Live) กิจกรรมชุมชน การประชุมสัมมนาเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน การถ่ายทำรายการจะใช้สมาร์ตโฟน เชื่อมสัญญาณเข้าไอแพด เพื่อตัดเลือกมุมกล้อง และส่งออกอากาศผ่านเฟซบุ๊กทันที ซึ่งการทำงานในลักษณะหลังนี้หากมีข้อผิดพลาดระหว่างการดำเนินงาน ทีมงานจะต้องมีทักษะในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ถึงแม้เครื่องมือจะมีความซับซ้อนน้อยกว่าการผลิตของสถานีโทรทัศน์หลัก แต่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญพอสมควร ผู้ดำเนินการหลักจึงยังเป็นทีมผลิตจากศูนย์ผลิตของแต่ละจังหวัด

2.3 กระบวนการหลังการผลิตรายการ (Post production) ประกอบด้วยขั้นตอนการตัดต่อรายการ การส่งเสริมรายการ และการประเมินผลรายการ

ขั้นตอนนี้ เป็นการตัดต่อวีดิทัศน์ที่ได้ถ่ายทำไว้ หากเป็นกลุ่มเครือข่ายจะให้แอปพลิเคชันฟรีคือ Kinemaster สำหรับโทรศัพท์ระบบแอนดรอยด์ และ imovie สำหรับระบบ ios สำหรับทีมผลิตรายการบางส่วนจะตัดต่อในคอมพิวเตอร์แล้วแต่ความสะดวกของแต่ละบุคคล รายการที่ตัดต่อเรียบร้อยแล้วไปออกอากาศตามผังเวลาที่กำหนดไว้ โดยศูนย์ก็ติดต่อออกอากาศวันพุธ ศูนย์พังงาออกอากาศวันพฤหัสบดี และศูนย์กระบี่ออกอากาศวันศุกร์ เป็นการกำหนดวันออกอากาศให้สอดคล้องกับภารกิจการดำเนินชีวิตของแต่ละพื้นที่ เช่น ช่วงบ่ายวันศุกร์เป็นวันที่กลุ่มมุสลิมต้องร่วมละหมาดในช่วงบ่าย จึงกำหนดออกอากาศจากศูนย์พังงาเป็นวันพฤหัสบดี

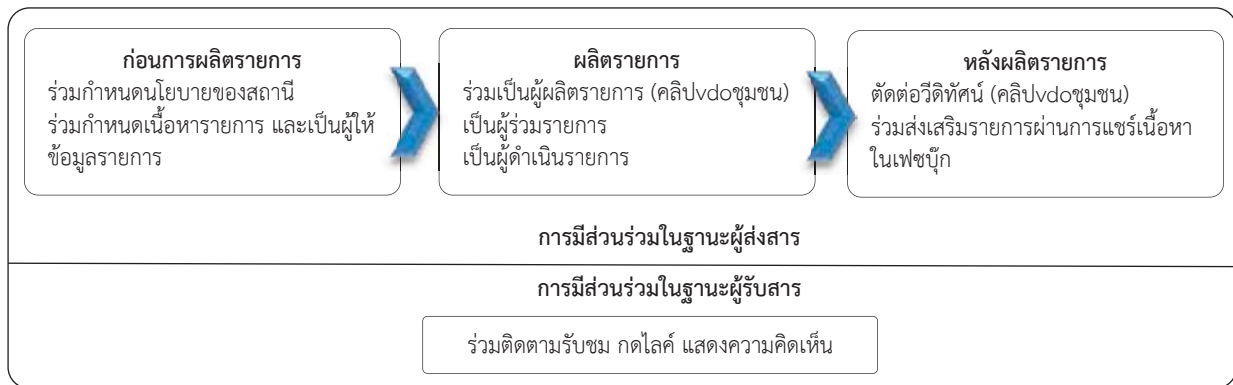
นอกจากนี้หลังรายการได้ออกอากาศสดตารางออกไปแล้ว มีการส่งเสริมรายการเพื่อเพิ่มจำนวนผู้รับชมแบบไม่ใช้เงิน (Organic) ผู้ผลิตได้แชร์ลิงก์รายการไปยังกลุ่มเฟซบุ๊กและไลน์ของเครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่วนนี้การใช้เฟซบุ๊กเป็นแพลตฟอร์มในการเผยแพร่รายการช่วยเปิดโอกาสให้ประชาชนในเครือข่ายสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นและแชร์รายการซึ่งเป็นเรื่องราวของชุมชนตนให้กระจายออกสู่วงกว้างอีกทางหนึ่งด้วย สำหรับการประเมินผลรายการผู้ผลิตรายการพิจารณาจากจำนวนผู้กดไลค์ แชร์ การแสดงความคิดเห็น เป็นหลัก

3. เนื้อหาในเพจเฟซบุ๊กที่วิชุมชนอันดามันมั่นคงที่ผู้รับสารให้ความสนใจ จากการศึกษาโพสต์ที่มียอดจำนวนเวลา รับชมมากที่สุด 10 อันดับ ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2560 – 28 กุมภาพันธ์ 2561 สามารถจัดกลุ่มเนื้อหาได้ดังนี้ (1) โพสต์ที่มี เนื้อหาเกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การดำเนินงานที่วิชุมชน เช่น การถ่ายทอดสด “ทิศทางการทำงาน ในอนาคตของวิชุมชน” (7,039 นาที) การเสริมศักยภาพการสื่อสารกลุ่มสตรีศรีถาวร จังหวัดภูเก็ต (1,688 นาที) (2) การ ถ่ายทอดสดกิจกรรมในชุมชน เช่น กิจกรรมฟื้นฟูป่าชายเลนเพื่อแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่บ้านคลองประสงค์ จังหวัดกระบี่ (3,241 นาที) กิจกรรมพิธีเปิดถนนวัฒนธรรมตะกั่วป่า จังหวัดพังงา (2,905 นาที) และ (3) การนำเสนอประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ เช่น การจัดการขยะในชุมชนเกาะกลาง จังหวัดกระบี่ (1,188 นาที) การสัมภาษณ์คุณสมนึก กรดเสื่อ เครือข่ายปกป้อง กระบี่จากถ่านหิน (815 นาที) และอภิตถสถานการณ์การค้าค้าน พรบ.สิ่งแวดล้อม เครือข่ายประชาชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (681 นาที)

การอภิปรายผลการศึกษาวิจัย จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า การเกิดขึ้นและการกำหนดแนวคิดของวิชุมชนอันดามัน มั่นคง สอดคล้องกับแนวคิดโทรทัศน์ชุมชน ที่สำนักงานกสทช.ได้กำหนดไว้ [1] กล่าวคือ เกิดขึ้นจากการรวมขององค์กรต่างๆ ในพื้นที่อันดามันเพื่อเป็นเจ้าของสื่อคือ เพจเฟซบุ๊กที่วิชุมชนอันดามันมั่นคงร่วมกัน กำหนดแนวคิดในการผลิตรายการเพื่อตอบสนอง ชุมชน โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การกำหนดเนื้อหา การผลิตรายการ ดำเนินงานโดยไม่แสวงหาผลกำไร และผู้ทำงานเป็นอาสาสมัคร

สำหรับกระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ของวิชุมชนอันดามันมั่นคง มีขั้นตอนที่ใกล้เคียงกับการผลิตรายการโทรทัศน์ หลัก แต่การเลือกเครื่องมือผลิตรายการและช่องทางการเผยแพร่ ทำให้การผลิตรายการมีความซับซ้อนน้อยลง ทั้งนี้ประชาชนใน กลุ่มเครือข่ายเข้าไปมีส่วนร่วมได้ในระดับที่แตกต่างกัน หากพิจารณาจาก กาญจนา แก้วเทพ (2546) ที่นำเสนอว่าระดับการมีส่วนร่วม ของคนท้องถิ่นกับโทรทัศน์ชุมชนมีลักษณะเป็นภาพปิระมิด แบ่งออกเป็น 6 ระดับ ได้แก่ ขั้นต้นมีส่วนร่วมในการเป็นผู้รับสารที่ มีความกระตือรือร้นมีปฏิริยาตอบกลับ มีส่วนร่วมผลิตรายการ มีส่วนร่วมเป็นแหล่งข้อมูล มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เข้าใจ โทรทัศน์ชุมชน และสูงสุดคือมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ทั้งนี้การมีส่วนร่วมในขั้นท้ายๆ ซึ่งอยู่ยอดปิระมิดจะมีจำนวนคน เกี่ยวข้องลดลง [5] สำหรับที่วิชุมชนอันดามันมั่นคง ประชาชนในพื้นที่ทำงานของวิชุมชนอันดามันมั่นคงมีบทบาทเป็นทั้งผู้ส่งสาร และผู้รับสาร และมีส่วนร่วมทั้ง 6 ระดับดังที่กล่าวมา

หากพิจารณาตามกระบวนการผลิตรายการ (ดูภาพประกอบที่ 2) ขั้นตอนที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้มากที่สุด คือ ขั้นตอนการผลิตรายการ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ตั้งแต่ร่วมกำหนดนโยบายของสถานีที่วิชุมชนอันดามันมั่นคง โดย ผ่านตัวแทนองค์กรต่างๆ นอกจากนี้ยังเปิดให้ประชาชนในชุมชนร่วมกำหนดเนื้อหารายการ และเป็นผู้ให้ข้อมูลรายการ ส่วนขั้น การผลิตรายการ ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นผู้ผลิตรายการในส่วนการส่งวีดิทัศน์เรื่องราวจากพื้นที่ไปออกอากาศ เป็นผู้ร่วมรายการ เป็นผู้ดำเนินรายการ และขั้นตอนหลังผลิตรายการ มีบทบาทในการตัดต่อวีดิทัศน์ของตนเอง และประชาชนในเครือข่ายยังสามารถ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมรายการผ่านการแชร์เนื้อหาในเฟซบุ๊กไปเผยแพร่ต่อ หากเป็นการผลิตรายการแบบถ่ายทอดสดที่การ ทำงานมีความซับซ้อนการมีส่วนร่วมของประชาชนในสองขั้นตอนหลังจะลดน้อยลง นอกจากนี้ในฐานะผู้รับสารประชาชนมีส่วนร่วมติดตามรับชม ร่วมกดไลค์และแสดงความคิดเห็น ผลการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนกับทีวีอันดามันมั่นคงส่วนนี้ มีความใกล้เคียงกับ ชัยวัฒน์ จันธิมา และสหทยา วิเศษ (2562) ที่ศึกษาโทรทัศน์ชุมชนพะเยาทีวี แต่พะเยาทีวีประชาชนมีส่วนร่วมใน การสนับสนุนเงินทุนและทรัพยากรเพื่อจัดกิจกรรมระดมในสถานีโทรทัศน์ด้วย [6]

ภาพที่ 2 กระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ของวิชุมชนอันดามันมั่นคงและการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ด้านเนื้อหารายการที่ผู้รับชมให้ความสนใจ จากข้อค้นพบในการวิจัยทำให้เห็นว่า ถึงแม้จะเป็นการผลิตรายการจากผู้ผลิตที่ไม่ใช่สำนักสื่อสารมวลชนอาชีพ และไม่ได้ใช้เครื่องมือแบบสถานีโทรทัศน์หลัก แต่เนื้อหาเรื่องราวของชุมชนก็สามารถดึงดูดความสนใจผู้รับสารได้ ดังจะเห็นจากประเด็นที่มีผู้รับชมมาก คือ การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การดำเนินการที่วิชุมชน การถ่ายทอดสดกิจกรรมของชุมชน และการนำเสนอประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ แตกต่างจากสุภณันท์ ฤทธิมนตรี และ นิธิดา แสงสิงแก้ว (2558) ที่พบว่า เนื้อหาสารที่ประชาชนต้องการให้สถานีโทรทัศน์ชุมชนพะเยาทีวีนำเสนอ คือ ข่าวสารการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่น เป็นข่าวสารเชิงตรวจสอบ ข้อมูลเชิงลึกเฉพาะท้องถิ่น [7]

การที่ทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง ผลิตรายการโดยใช้สมาร์ตโฟนและเผยแพร่รายการโทรทัศน์ผ่านแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก มีความสอดคล้องกับแนวคิดของโทรทัศน์ชุมชนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเฟซบุ๊กเป็นช่องทางการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ทั้งในฐานะผู้ส่งสารหรือการเป็นผู้ผลิตเนื้อหารายการ และการเป็นผู้รับสารที่ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมกระจายข่าวสาร นอกจากนี้เครื่องมือผลิตรายการที่ราคาไม่สูงนัก ทำให้สอดคล้องกับแนวคิดโทรทัศน์ชุมชนที่ต้องดำเนินการโดยไม่มุ่งเน้นแสวงหากำไร และบุคลากรทำงานในลักษณะอาสาสมัคร การดำเนินงานของทีวีชุมชนอันดามันมั่นคงจึงมีส่วนสำคัญในการทำให้ชุมชนได้เข้าใจแนวคิดโทรทัศน์ชุมชนซึ่งดูเหมือนเป็นเรื่องไกลตัว ตระหนักถึงสิทธิในการสื่อสารของตนเอง และทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าประชาชนทั่วไปก็สามารถผลิตรายการโทรทัศน์ที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตนเองได้ ดังนั้นในระหว่างที่รอการจัดสรรคลื่นความถี่ภาคพื้นดิน สำหรับโทรทัศน์ดิจิทัล แบบบริการชุมชน ควรมีการส่งเสริมให้ภาคประชาชนกลุ่มต่างๆ ทดลองดำเนินการโทรทัศน์ชุมชนโดยใช้เครื่องมือที่ประหยัดและเข้าถึงง่ายเช่นเดียวกับทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง

สรุปผลการวิจัย

ทีวีชุมชนอันดามันมั่นคงได้ดำเนินงานตามแนวคิดโทรทัศน์ชุมชน ที่ชุมชนเป็นเจ้าของสื่อ ควบคุม และดำเนินการโดยชุมชนเอง ดำเนินงานในลักษณะอาสาสมัคร โดยตัวองค์กรประกอบขึ้นด้วยหลายภาคส่วนในจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ โดยกระบวนการผลิตรายการของทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง ได้มีการปรับให้ง่าย ประหยัดงบประมาณ และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้ โดยเลือกใช้สมาร์ตโฟนเป็นเครื่องมือการผลิตรายการ และเผยแพร่ผ่านเฟซบุ๊ก ทั้งนี้กระบวนการก่อนการผลิตรายการเป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุด และเนื้อหารายการที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเอง เป็นเนื้อหาที่มีผู้รับสารให้ความสนใจติดตาม

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทีวีชุมชนอันดามันมั่นคง ที่ให้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยการทำงานของโทรทัศน์ชุมชนครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] Digital Broadcasting Bureau. (2018). **Guideline for Complementing Community TV Broadcasting Services in Thailand**. Bangkok: Office of the National Broadcast and Telecommunication Commission.
- [2] Burarak, P. (2012). Local Television: Big Media Survived with Love of Small People. In Kaewthep, K., Burarak, P., and Putked, T. (Eds.), **The Media for Anyone Who Likes: Cartoon, Television, and Fan Club**. (pp.212-290). Bangkok: Phappim.
- [3] Secure Andaman TV. (2018). **Guideline for TV Program Production of Secure Andaman TV**. n.p.: Secure Andaman TV.
- [4] Musburger, R., and Kindem, G. (2012). **Television Production**. (15th ed.). Oxford: Focal Press.
- [5] Kaewthep, K. (2003). Again with Participatory Communication. **Journal of Social Research**, 26 (2). 101-135.
- [6] Chanthima, C., and Wiset, S. (2019). The Research and Development of Community Television Station of Phayao TV. **Journal of Saeng KhomKham Buddhist Studies**. 4 (1). 1-15.
- [7] Ritmontri, S., and Sangsingkaew, N. (2015). Relate Factors Contributing of Community Television on Digital TV Platform: The Study Case of Phayao Community TV. **Journal of Rangsit Graduate Studies in Business and Social Science**, 1 (1). 17-31.